

plot single volcanic rocks (Fig. 5). Volcanoclastics of rhyolite composition occupy the lower part of the graph (rhyolite area). According to J. Slávik's (1974) results it may be supposed that rocks of rhyolite composition generated by partial melting of a crustal source.

Projection points of intermediate volcanic rocks group into the area of intermediate to basic andesite. Projections of andesite and diorite porphyrite samples originated during the second and third stages lie very close in the graph. Also their almost similar mineralogy points to a comagmatic source.

The generation of andesite magma according to J. Slávik (1974) may be closely related to differentiation processes roughly already at upper mantle level.

The mineralization of the area developed synchronously with the evolution of the volcanic edifice. Stadial appearance of mineralization corresponds to single stages of intermediate magma generation. An epigenetic suite is represented mainly by base metal, mercury-arsenic and opal mineralizations but also by an elevated temperature chalcopyrite-molybdenite mineralization. Close spatial and time relation to the volcanic development are conspicuous. The source for this mineralization may be sought in hypoabyssal levels of the magmatic chamber during final stages of the development (mainly during the 2nd and 3rd stages) when intrusions created suitable conditions for differentiation processes and for the enrichment and separation of ore-bearing solutions.

Preložil I. Varga

AKTUALITA

Cínovec zo Skýcova

STANISLAV POLÁK, TOMÁŠ ZAORÁLEK

Касситерит района Скицов

Впервые детритический касситерит был установлен в горах Трибеч. В ассоциации тяжёлых минералов вместе с ним были установлены турмалин, барит, апатит, титанит, ксенотим, моназит и шеелит. Первичный источник касситерита пока неизвестен.

Cassiterite from Skýcov (Tribeč Mts., Western Slovakia)

Detrital cassiterite has been found to occur for the first time in the Tribeč Mts. in Western Slovakia. In an accessory heavy mineral association obtained by panning prospection, also tourmaline, baryte, apatite, titanite, xenotime, monazite and scheelite were found together with cassiterite. The primary source of cassiterite remains yet unknown.

Zo západného Slovenska doteraz neboli známe ani mineralogické výskyty cínovca (s výnimkou podrobne neskúmaného a problematického výskytu v Malých Karpatoch). Ale pri regionálnom geochemickom prieskume pohoria Tribeč sa už v minú-

lých rokoch v niektorých úsekoch zistili ojedinelé šlichové zrnká cínovca. Neapatný obsah (zvyčajne do 10 zŕn) a ich nepravidelná distribúcia nesľubovali možnosť nájsť koncentrovanejšie primárne zdroje. Analogické indicie sa zistili najmä v severnej časti Hlbokej doliny nad obcou Hostie v okrese Nitra. Postupne sa ukázalo, že sporadický výskyt v hlavnom toku doliny je výsledkom silného zriedenia cínonosného materiálu bočného prítoku z terénu Salaš a Sedlo detritom z protiprúdových prítokov a uzáveru doliny nad hájovňou Hlboká dolina. Cínonosnosť tohto prítoku je zistená v dĺžke temer 1 km až po pramenište a z väčšiny tunajších malých prítokov. Územie leží v katastri obce Skýcov, okres Nitra, asi 1,5 km na SV na rozhraní s katastrom obce Veľké Pole, okres Žiar nad Hronom.

Detritický cínovec tu vystupuje v minerálnej asociácii ťažkých minerálov bežnej pre oveľa širšie okolie. Medzi hlavné minerály patrí najmä amfíbol, pyroxén, granáty, hematit, ilmenit, magnetit, rutil a zirkón, v menšej miere sa objavuje turmalín, baryt, apatit, leukoxén, anatas, titanit, xenotím, monazit, minerály skupiny epidot—zoisit, limonit a scheelit. Zrnká cínovca sú zastúpené najmä vo frakcii 0,15 až 0,35 mm a iba ojedinele do 1 mm. Ide o nepravidelné monominerálne zrníčka bez náznakov idiomorfného obmedzenia. Farba je pri najjemnejších frakciách vodovo-biela (vizuálne ako kremeň), ale pri hrubších úlomkoch vidieť v centre hnedo-červené sfarbenie, len zriedkavo zasahujúce celý objem zrna.

Primárny výskyt, jeho geologický charakter a interný charakter distribúcie cínovcových zŕn nie sú doteraz známe. Podľa geologickej situácie možno uvažovať o dvoch zdrojoch. V prvom rade je to tunajšie migmatizované kryštalinikum, z ktorého sú známe aj úlomky muskovitických pegmatitických žúl. Menej pravdepodobné je, že ide o detritus z neďalekého pieskovcového permu, ktorý v predpokladanej zdrojovej oblasti prekrýva (?) kryštalinikum hlavne zo severnej strany. Ale prítoky z tohto smeru majú zrejme znížený obsah cínovca v šlichoch a nad hranicou kryštalinika sa cínovec vytráca takmer úplne.

Treba azda doplniť aj niektoré údaje o výskytoch ostatných zaujímavých šlichových minerálov v širšom okolí. Cínovec je konštantne sprevádzaný sporadickým scheelitom (zvyčajne do 10 zŕn, často až 1,5 mm veľkých), ktorý dokonca vytvára oveľa širšiu aureolu bez náznakov lokálneho zvýšenia koncentrácií. Z prítoku asi 0,5 km na JV od cínonosného potoka vychádza zaujímavá koncentrácia rumelky (doteraz podrobne nepreskúmaná) a asi 2 km po prúde sa v Hlbokej doline v niektorých šlichoch zistil aj arzenopyrit.

Podľa súčasných informácií nemožno určiť, do akej miery tento prvý konkrétny výskyt cínovca na západnom Slovensku pochádza zo zdroja zaujímavého aj prieskumne, alebo či je celá lokalita iba na mineralogickej úrovni. Doplnkové informácie azda prinesie aj litogeochemický regionálny prieskum, prieskum pomocou jemných náplavov hydrosiete a príp. pôdnometalometrický prieskum, ktoré v tejto oblasti sľubujú aj ďalšie prekvapenia. Najbližší známy výskyt sideritovo-kremeňovo-apatitovo-chalkopyritových rúd, ktoré boli čiastočne preskúmané v 50-ych rokoch, leží asi 1 km na JV od výskytu cínovca. V každom prípade celé územie signalizuje, že sa v minulosti z prieskumnej stránky obchádzalo nepravom.

Doručené 24. 10. 1979

Geologický prieskum
Bratislava